

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-04-02

Diarienummer N161-0215/24

Handläggare

Ulrika Landin

Telefon: 031-365 00 00 (växel)

E-post: fornamn.efternamn@funktionsstod.goteborg.se

Svar på motion av Axel Josefsson (M) med flera om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet

Förslag till beslut

1. Nämnden för funktionsstöd avstyrker motionen om att inrätta en särskild funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.
2. Nämnden för funktionsstöd översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.
3. Nämnden för funktionsstöd förklarar paragrafen omedelbart justerat.

Sammanfattning

Nämnden har fått motion av Axel Josefsson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet på remiss från kommunstyrelsen. Den särskilda centrala funktionen föreslås bland annat ansvara för löpande stickprovskontroller, oannonserade hembesök och inspektioner och ta fram förslag på särskilda rutiner för att säkerställa att delegerade beslut i förvaltningarna inte påverkas av hot och påverkan av allmänheten.

Förvaltningens bedömning är att motionen bör avstyrkas utifrån motionens nuvarande förslag till den särskilda centrala funktionens föreslagna uppdrag. En funktion för att motverka välfärdsbrottslighet skulle kunna fylla ett syfte om dess uppdrag i stället är att utreda frågor kopplat till privata utförares och föreningars ekonomiska och finansiella ställning. En samlad funktion med ett sådant uppdrag skulle effektivisera arbetet mot välfärdsbrott i stället för att bygga upp kompetens hos och att utföra uppdrag på flera förvaltningar och bolag.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Att motverka välfärdsbrott är ett sätt att både kortsiktigt och långsiktigt se till att offentliga medel används på rätt sätt för att enskilda ska få de insatser och stöd de har rätt till. Förvaltningar och bolag utför redan idag kontroller och uppföljningar utifrån de köp av privata utförare och utbetalningar till privat personer som respektive förvaltning och bolag såsom motionärerna föreslår. Därför föreslås nämnden avstyrka motionen utifrån det förslag som motionärerna föreslår att en central funktion ska ha i uppdrag. Däremot skulle en central funktion som omhändertar och utreder tips om privata företags agerande göra stadens samlade arbete mer effektivt då kompetensen samlas i en central, staden-övergripande funktion och ökar stadens möjlighet att både kortsiktigt och långsiktigt motverka välfärdsbrott.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på ärendet utifrån den ekologiska dimensionen.

Bedömning ur social dimension

De insatser som beviljas för personer med funktionsnedsättningar enligt lagen som stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS) är viktiga då de syftar till självständighet där delaktighet i samhällslivet på jämlika villkor är en självklarhet. Första målet i programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättningar handlar om detta.

Välfärdsbrott urholkar välfärdsinsatser genom exempelvis assistans som inte utförs i enlighet med beslut, skenanställningar, felaktiga tidrapporter och utnyttjande av arbetskraft vilket kan leda till försämrade livsvillkor för människor i behov av vård och omsorg av kommunen. Välfärdsbrottslighet hotar också det demokratiska systemet genom att urholka tilliten till välfärden och till demokratin i sig. Att välfärdsbrott kan vara en del av, och finansiera, organiserad brottslighet, gör att det också är ett stort trygghetsproblem i samhället. Det är därför viktigt att motverka välfärdsbrott på olika sätt.

Samverkan

Förvaltningens samverkansgrupp

Information om ärendet lämnas till förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 17 april 2024.

Bilaga

1. Motion av Axel Josefsson (M) med flera om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrott

Ärendet

Nämnden har fått en remiss av en motion av Axel Josefsson (M), Nina Miskovsky (M) och Mattias Tykesson (M) om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Nämndens svar ska vara kommunstyrelsen till handa senast den 29 april 2024.

Beskrivning av ärendet

Nämnden yttrar sig över motionen utifrån nämndens verksamhetsområden och perspektiv.

Definition av välfärdsbrott

Stadsledningskontoret uppmanar remissinstanserna att i arbetet med svar till yttrande beakta Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) definition av välfärdsbrottslighet: ”Välfärdsbrottslighet är när en extern aktör – företag eller privatperson – otillbörligen utnyttjar kommunala medel för egen vinning.”

Stadsledningskontoret ser också att välfärdsbrottslighet utifrån den definitionen kan omfatta flera av de verksamhetsområden som staden har ansvar för.

Utöver nämnden för funktionsstöd har motionen skickats på remiss till Förvaltnings AB Framtiden, förskolenämnden, grundskolenämnden, Higab AB, idrotts- och föreningsnämnden, inköps- och upphandlingsnämnden, kulturnämnden, miljö- och klimatnämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, socialnämnd Nordost, socialnämnd Sydvest, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden och äldre samt vård- och omsorgsnämnden.

Bakgrund

Axel Josefsons (M), Nina Miskovskys (M) och Mattias Tykessons (M) motion om att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet har väckts i kommunfullmäktige. Motionens förslag till beslut är att kommunstyrelsen får i uppdrag att inrätta en särskild central funktion för att motverka välfärdsbrottslighet.

Motionen framhåller att ett stort ansvar vilar på kommuner att motverka välfärdsbrott, då kommuner bland annat bedriver bred myndighetsutövning inom flertalet områden. Välfärdsbrotten berör många verksamheter och kan handla om allt från folkbokföringsbrott till felaktiga betalningar av föreningsbidrag och ekonomiskt bistånd samt infiltration och otillåten påverkan. Motionärerna skriver att det finns även kriminella aktörer som utnyttjar välfärdssystemen. På sikt riskerar detta att bli systemhotande och underminera välfärden.

Motionärerna anser att för att stärka kompetensen och stadens arbete med välfärdsbrottslighet behöver arbetet utvecklas genom att inrätta en särskild central funktion för välfärdsbrottslighet för att möjliggöra samverkan över förvaltningsgränser. Funktionen ska samordna arbetet mot välfärdsbrottslighet i förvaltningar genom kompetens samt löpande stickprovskontroller. I funktionen ska man se över möjligheten till att göra oannonserade hembesök och inspektioner, ta fram förslag på särskilda rutiner för att säkerställa att delegerade beslut i förvaltningarna inte påverkas av hot och påverkan av allmänheten och ta fram förslag på hur välfärdsbrott på ett tydligare sätt kan kopplas ihop med arbetet med brottsförebyggande arbetet i staden.

Förvaltningens bedömning

Att motverka välfärdsbrott är ett viktigt och nödvändigt arbete. Motionärernas förslag om en särskild central för att motverka välfärdsbrott föreslår förvaltningen att nämnden avstyrker utifrån motionens förslag till uppdrag för funktionen. Förvaltningar och bolag gör redan flera delar av det som motionen föreslår funktionen ska ansvara för.

Ända från start i januari 2021 har arbetet med att motverka välfärdsbrott varit på nämndens agenda med fokus främst på personlig assistans. Nämnden fick i september 2021 en återrapportering på hur förvaltningen arbetar för att motverka fusk med assistansersättning. Arbetet har sedan utvecklats ytterligare både vad gäller insatsen personlig assistans och andra insatser. Under 2023 fakturerade privata utförare förvaltningen cirka 1,3 miljarder kronor för utförda insatser. Genom kontroller och uppföljningar makulerade och krediterade förvaltningen fakturor för totalt 72, 5 miljoner kronor, eller cirka 3,6 procent.

En del av åtgärderna för att motverka välfärdsbrott utförs av SPINK (samlad placerings- och inköpsfunktion). SPINK stödjer de fyra socialförvaltningarna och förvaltningen för funktionsstöd med placeringar, upphandling och leverantörsuppföljning av vård- och boendeinsatser. SPINK är placerad på socialförvaltningen Sydväst.

En annan enhet som bland annat arbetar med leverantörsuppföljning är EKU (enheten för kvalité och uppföljning) som är en enhet som arbetar för nämnden för funktionsstöd men är placerad på äldre samt vård- och omsorgsnämnden. EKU arbetar med valfrihetssystem enligt lag om valfrihet (LOV) inom hemtjänst och daglig verksamhet enligt LSS.

Under 2023 gav kommunfullmäktige nämnden för funktionsstöd och äldre samt vård- och omsorgsnämnden i uppdrag att stärka arbetet mot välfärdsbrott ytterligare. Arbete pågår nu för att stärka den interna samverkan genom bland annat översyn av samtliga metodstöd för hur utredningar genomförs inför beslut av insats.

Förvaltningen har också startat upp ett så kallat FUT-team. FUT står för felaktiga utbetalningar. Uppdraget för FUT-teamet är i första hand att ta emot tips, signaler och indikatorer på välfärdsbrott från chefer och medarbetare. FUT-teamet kommer även att omhänderta signaler och misstankar på välfärdsbrott från Polisen eller Försäkringskassan.

Utöver att stärka den interna samverkan mellan och inom avdelningarna arbetar förvaltningen med att stärka samverkan med äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen och de fyra socialförvaltningarna. Uppdraget från kommunfullmäktige ska slutredovisas i samband med delårsrapport per augusti 2024.

Det finns även svårigheter kopplat till lagstiftning utifrån sekretess för de förslag motionärerna föreslår att funktionen ska ansvara för. På grund av sekretessgränser mellan förvaltningar och bolag får inte sekretessuppgifter delas i den utsträckning som krävs för att möjliggöra funktionens uppdrag såsom motionärerna föreslår. Det kan även vara problematiskt utifrån dataskyddslagstiftningen. Dessutom får inte förvaltningar genomföra oannonserade hembesök i syfte att utreda misstänkt fusk, utan ska i så fall anmäla detta till Polismyndigheten.¹

¹ JO dnr 6798 – 2012 samt § 6 bidragsbrottslag 2007:612

Förvaltningen ser i stället ett behov av en central funktion som förvaltningar och bolag kan anlita för frågor som rör privata utförares samt föreningars ekonomiska och finansiella ställning samt utreda misstanke om välfärdsbrott. Lämpliga kvalifikation för uppdraget är goda kunskaper om redovisning, ekonomistyrning och ekonomiska analyser samt erfarenhet från revision, statlig tillsyn eller kvalificerat utredningsarbete av ekonomiska brottslighet. En sådan funktion skulle ha kompetens vilket annars respektive förvaltning och bolag måste bygga upp. En bred och djup utredning är både tidskrävande och kräver att information inhämtas från flera olika system. En särskild staden-övergripande funktion skulle därför vara mer effektiv än att varje förvaltning och bolag bygger upp en sådan funktion. En särskild central funktion skulle ges en annan tyngd då mandat som är staden-övergripande är tyngre än en enskild förvaltning eller bolags. Förslagsvis skulle en sådan funktion kunna finnas på inköp- och upphandlingsförvaltningen som redan idag samordnar stadens inköps- och upphandlingsfrågor inom många olika områden.

Camilla Blomqvist

Maria Berntsson

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Stab, kommunikation och säkerhet